

Många soptippar stängs

Stora investeringar och en stram tidtabell är vad kommunerna står inför när de måste hitta nya lösningar för sin sophantering. Många soptippar måste stängas 2007 för att uppfylla EU:s krav. I stället krävs ny plats för soptipparna eller att sophanteringen ändras helt. I huvudstadsregionen stängs tippen på Käringmossen och hanteringen flyttas inomhus i en sophanteringsanläggning.
hbl, copyright

Publ. datum : 20040229

Sopor

faktaruta med siffror i slutet

Avfall som deponeras på en soptipp är belagt med skatt. Avfall som återvinns är det inte. Detta har blivit ett problem för den kommunala sophanteringen. Avfallslagen gör SAD till förlorare. Avfallslagen är orättvis då sopor som återvinns kan undgå skatt medan sopor som deponeras är skattebelagda. I huvudstadsregionen gör detta SAD till en förlorare. Nu vill SAD:s styrelse ändra på lagen och dessutom styra skattemedlen till den kommunala sophanteringen.

sonja hellman, copyright

- Det är ett missförhållande i avfallslagen och Huvudstadsregionens samarbetsdelegation SAD:s styrelse kommer snart att föreslå en ändring i avfallslagen för statsrådet, säger styrelsens ordförande Suvi Rihtniemi (saml).

- Dessutom kunde man tänka sig att den skatt som staten uppbär för sophanteringen och som nu går till statens kassa kunde kanaliseras tillbaka till kommunerna som stöd för den sophantering och återvinning som går med förlust. Ett sådant förslag kommer styrelsen också att ta ställning till. Vid sin aftonskola i torsdags diskuterade styrelsen för SAD strategier inom SAD:s sophantering och frågan om missförhållandet i lagen. I fjol betalade SAD 9 miljoner euro i skatt för avfall som slutdeponerats. Närmare 50 procent av avfallsavgiften utgörs av omsättningsskatt och avfallsskatt. Hittills är det ett företag, Lassila & Tikanoja, som har skattefördelar tack vare avfallslagen. Detta på grund av definitionen att företaget förbehandlar avfall. Företaget är en av operatörerna i huvudstadsregionen. - Lagen skrevs i ett skede när situationen inom sophanteringen var en annan. I dag finns det många privata aktörer på marknaden. Om alla hade samma definition som Lassila & Tikanoja skulle vi stöta på problem, säger miljörådet Olli Pahkala vid miljöministeriet. Ett privat sophanteringsföretag kan förbehandla sopor så att de kan återvinnas på olika sätt. Uppstår det ett överskott som måste slutdeponeras förs soporna till en kommunalsoptipp som måste betala skatt för slutdeponeringen. Ansvaret ett problem Ett annat problem är ansvarsfrågan inom sophanteringen där en kommun är förpliktad att ta hand om sopor medan ett privat sophanteringsföretag endast har rätt att göra det. I praktiken betyder det att om ett privat sophanteringsföretag på grund av olönsamhet eller andra orsaker inte längre vill ta emot soporna måste kommunen ha beredskap att göra det. För SAD, som inom kort måste fatta beslut om dimensioneringen av sin nya avfallshanteringsanläggning, är detta ett stort problem. Vet man inte vilken mängd sopor anläggningen får kan man inte bestämma dess kapacitet. Det är fråga om en miljoninvestering. Från januari i fjol till januari i år har avfallsmängden som SAD tar emot minskat med 25 procent. Orsaken tros vara att soporna går till privata hanterare. Samtidigt har SAD:s beräknade inkomster av sophanteringen minskat med 2 miljoner, eller 4 procent. Miljöministeriet har tillsatt en arbetsgrupp som utreder spelreglerna inom sophanteringen. Enligt Olli, Pahkala som är ordförande för arbetsgruppen, skall arbetet vara klart vid årets slut. Då skall det finnas riktlinjer för hur ansvaret fördelas. Som situationen nu ser ut är det förmånligare att låta en privat sophantere ta hand om soporna. En privat firma har inga förpliktelser som till exempel SAD har. Till vårt ansvarsområde hör att informera, ordna glasinsamling och annat allmännyttigt, säger utvecklingsdirektör Jukka Paavilainen vid SAD.

Fakta

Sopflödet i regionen

På två år har den sammanlagda mängden sopor som SAD tar hand om minskat till en nivå som

ligger under nivån för 1999. År 1999 var den totala mängden sopor som kom till sophanteringscentralen i Käringmossen 487 000 ton. År 2000 var mängden störst: 512 000 ton. År 2001 sjönk mängden till 473000 ton och 2003 var mängden 444 000 ton. Enligt siffror från Lassila & Tikanoja är den totala mängden sopor som behandlas i huvudstadsregionen 832 000 ton, av detta utgör SAD:s andel 470 000 ton och resten, 360 000 ton går till privata sophanterare där Lassila & Tikanoja är en. De sistnämnda uppgifterna ifrågasätts av SAD.

Publ. datum : 20040203

Nedskräpning straffbart brott

På miljösvarigt håll i huvudstadsregionen anser man att nedskräpningen tilltar. En negativ utveckling kan iakttas både för den nedskräpning som beror på slarv, aningslöshet och allmänt trots mot lag och förordning, och för den mera uppenbart brottsliga sortensnedskräpning. Det finns tyvärr skrupellösa personer som avsiktligt och av ren girighet dumpar sopor i terrängen. Sådant är alltid miljöbrott. Om en klient har betalat för att fålasset transporterat till Käringmossen är det också ett ekonomiskt brott. Det kan vara svårt att binda en misstänkt vid det dumpade avfallet. Ändå är det viktigt att fallen i mån av möjlighet leder till prövning i domstol. På annat sätt kommer vi inte till rätta med denna form av brottslighet. Enskilda medborgare kan plocka upp efter sig själva, i nödfall också efter andra. Men den metoden hjälper inte mot "affärsmän" som tömmer lasset i skogen i stället för att köra det till den officiella mottagningsstationen. Mot dem hjälper bara övervakning och stränga straff. SAD godkände i fjol ett åtgärdsprogram mot nedskräpning. Dessutom beslutade man utse en regional koordinator för verkställigheten. Den personen har fortfarande inte utnämnts, vilket eventuellt kan tas som ett tecken på bristande engagemang i uppgiften. Aktiv övervakning från myndigheternas sida och nolltolerans mot illegal soptippning är viktig. Ingen skall tillåtas tro att samhället kan se genom fingrarna med avfall i skogen. Sopor attraherar mera sopor. Följderna är negativa inte bara för människorstrivsel utan också för naturen. Dessutom kostar det kommunen oerhört mycket att städa upp.

Johanna Westman, copyright

Byggförbud på soptippen

Byggförbudet på Käringmossens soptipp fortsätter ännu i två år. Detaljplaneringen av Käringmossen samt Vinkelkärr pågår. Planeutkastet kommer snart till stadsplaneringsnämnden. För att staden skall kunna bevara möjligheten att övervaka allt byggande och alla ingrepp i naturen som förekommer i området, måste byggförbudet förlängas under planeringstiden. På Käringmossen schaktas ett stort område för soptippens utvidgning som inleds om några år. Här skall också byggas en sophanteringsanläggning där soporna bearbetas inomhus. Byggförbudet har nu förlängts till den 24.2. 2006.

Hbl, copyright

Publ. datum : 20031202

Esbo drunknar i sopor

Soptippen på Käringmossen i Esbo närmar sig krisläge. Snart kan den inte svälja soporna i samma takt om nu. Politikernas förhållningstaktik har let till att sophanteringen i regionen blir utan högsta chef vid årsskiftet.

sonja hellman, copyright

När politikerna vid tredje försöket inte kom till beslut om soptransporterna i Helsingfors innerstad blev det för mycket för avfallsdirektör Juha Kaila vid huvudstadsregionens samarbetsdelegation SAD. Han lämnade in sin avskedsansökan. - Det stämmer att jag avgår i protest. Om SAD:s styrelse hade fattat ett beslut skulle vi ha kunnat rensa spelplanen och gå vidare i sophanteringen. Då hade vi vetat hur vi bör dimensionera anläggningen för blandavfall som kommer att byggas på Käringmossen. Det är tänkt att anläggningen skall tas i bruk år 2007. Från och med 2007 fyller inte den gamla soptippen på Käringmossen EU:s direktiv. Då behövs anläggningen. År 2010 är den gamla soptippen definitivt full. Då kan man inte lagra sopor på hög där, oberoende av direktiven.

Både politikernas långsamhet när det gäller att fatta beslut och de besvär som lämnas in mot soptippsverksamheten fördröjer byggandet av anläggningarna som ska ta hand om framtidens sopor. - Om byggandet av blandavfallsanläggningen fördröjs, vart skall vi då föra soporna? Det blir svårt att överfylla den gamla soptippen. Både lukten och måsproblemet förvärras av det. Det måste troligen göras en krisplan för detta, säger Kaila. Lucka i lagen De som transporterar sopor i Helsingfors centrum borde ingå avtal med SAD. Men lagen ger transportföretagen rätt att föra soporna vart som helst. De är inte förpliktade att föra dem till Käringmossen i Esbo. - Det är en lucka i lagen som gör det möjligt för olika soppföretag att ta emot sopor föregen sophantering när det är lönsamt. När det inte är lönsamt förs soporna till kommunala soptippar. Lagen sätter ansvaret på kommunerna men privata sophanterare har alla rättigheter. Det gör att kommunerna hela tiden måste ha kapacitet att ta emot mer sopor än vad de gör, säger Juha Kaila. - Ingen annanstans i Europa finns ett likadant system. Detta är en finsk specialitet. Vi borde gå samma väg som Europa och ordna så att rättigheter och ansvar finns på samma sida i lagen. Nu har kommunerna mer plikter än rättigheter. I Europa förundrar man sig över varför det inte uppstår långa avtal om sophantering hos oss. Det är svårt att ingå avtal när vår lag och kultur inte fungerar som i Europa. Enligt Kaila trampar sophanteringen i Finland ännu i barnskorna. - Målsättningar görs upp av miljöministeriet men det skapas inga resurser att förverkliga dem. Avfallsbeskattningen har inte gett sophanteringen några pengar. - I Sverige har staten satsat pengar på att få en riktning för sophanteringen och där har man lyckats. Miljöministeriet satsar 150000 euro per år för utvecklingen av sophanteringen. Med en sådan summa uppstår det ingenting. Man kan ju jämföra med Tekes som har 25 miljoner euro på fyra år för att utveckla teknologin.

Sorteringen

En annan stor fråga som Sverige hunnit längre med är sorteringen. Det handlar om att producenter ger konsumenter en kvalitetsgaranti för produkten som också innefattar producentens ansvar för sopservicen när produkten blivit avfall.

- I Sverige har man kommit så långt att man konkurrensutsätter sopsorteringen av olika produkter. I Finland ser man inte konsumentens synvinkel som nödvändig. Ansvaret för sorteringen har inte definierats. Här ses konsumenterna som en plåga för producenterna. Juha Kaila avgår från posten som avfallshanteringsdirektör vid Huvudstadsregionens samarbetsdelegation, SAD, den 7 januari.

- Även om jag är nöjd med beslutet är jag bekymrad över situationen i Helsingforsregionen. Nu behövs en stark gemensam vilja hos städerna för att få en ändring till stånd. Kommunerna har haft svårt att komma ihåg sophanteringen.